

ПЕРИОДИКА СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ НА ИНТЕРНЕТУ

Сажетак

Крајем деведесетих година прошлог века у Српској православној цркви се озбиљно посветила пажња осмишљавању могућности коришћења интернет технологије у циљу мисије цркве и повезивања и комуникације верских заједница. Издаваштво црквене периодике већ одавно се преселило и на интернет. У раду је сачињен преглед и анализа периодике Српске православне цркве која је данас присутна на Интернету. Бројни часописи, гласници, билтени и листови похрањени су у пдф формату на сајтовима институција Српске православне цркве.

Кључне речи: црквена периодика, Српска православна црква, интернет, црквени сајтови

Црква је приметила значај присуства у виртуелном свету, а прва међународна конференција о дигиталним медијима и православној пастирској бризи, одржана је у периоду од 7–9 маја 2015. године у Атини. Прву конференцију те врсте у свету организовале су интернет странице *Пемптусија* из Грчке, *OCN – Orthodox Christian Network* из Америке и *Bogoslov.ru* из Русије. Учествовало је 75 предавача из 21 земље, који су представљали све помесне Православне Цркве. На конференцији је истакнуто да мисионарење преко интернета представља велики изазов, јер излазак у сајбер простор захтева одговарајућу припрему и посебне услове. На конференцији су истакнуте негативне стране попут злоупотребе, као и прекомерне употребе интернета. Наглашене су и опасности које прете човеку као личности, као и однос верника према Богу и Цркви у новој стварности коју креирају нове технологије. Међутим, многи учесници су нагласили изазов за мисионарење који произилази из нових друштвених услова, које обликују савремене технологије. Један од учесника

ове конференције и онај који је међу првима закорачио из редова Српске православне цркве у сајбер простор био је игуман манастира Лепавина отац Гаврило Вучковић. Он је у свет информатике ушао по благослову свог надлежног владике митрополита Јована Павловића, који је саветовао да манастир Лепавина навбави компјутер. И тако је све почелпо од издавања духовних листића и манастирског часописа, преко сајта, покренута је виртуелна духовна трибина а потом и директна комуникација путем Скајпа. И у осталим епархија Српске православне цркве примећена је неопходност употребе погодности које пружају савремене информационе технологије. Једна од тих погодности је свакако и презентовање периодике преко интернета.

У овом раду предмет истраживања је управо периодика чија је грађа присутна на интернету, тј. у пдф формату. До закључних резултата се дошло на основу претрраге сајтова епархија Српске православне цркве, интернет периписке са уредничким одборима појединих наслова периодике и личним контактима.

Периодика Српске православне цркве, коју је могуће наћи на интернету, можемо систематизовати према митрополијама и епархијама Српске православне цркве у којима се публикује, а у оквиру ове систематизације такође можемо сачинити садржајну категоризацију периодике (информативна, верско-образовна и научно-богословска).

Табеларно приказано претходно наведена систематизација изгледа овако:

митрополије и епархије Српске православне цркве	садржајна категоризација периодике и број наслова
Архиепископија београдско карловачка	информативна (6) верско-образовна (3) научно-богословска (1)
Аустралијско-новозеландска митрополија	информативна (1) верско-образовна (1)
Дабробосанска митрополија	верско-образовна (1)
Загребачко-љубљанска митрополија	верско-образовна (1)
Црногорско-приморска митрополија	верско-образовна (1)
Бихаћко-петровачка епархија	верско-образовна (1)

Браничевска епархија	научно-богословска (1)
Британско-скандинавска епархија	информативна (1)
Будимљанско-никшићка епархија	верско-образовна (1)
Горњокарловачка епархија	информативна (1)
Далматинска епархија	верско-образовна (2)
Жичка епархија	информативна (1), верско-образовна (2)
Захумско-херцеговачка	научно-бословска (1)
Западноевропска епархија	информативна (2)
Зворничко-тузланска епархија	информативна (1), верско-образовна (1)
Канадска епархија	информативна (2), верско-образовна (2)
Крушевачка епархија	верско-образовна (2)
Нишка епархија	верско-образовна (1)
Новограчаничко-средњезападноамеричка епархија	информативна (4)
Осјечкопољска и барањска епархија	верско-образовна (1)
Сремска епархија	информативна (1)
Франкфуртска епархија и све Немачке	информативна (3)
Шумадијска епархија	верско-образовна (1)
Охридска архиепископија	информативна (1), верско-образовна (1)

Данас Српска православна црква има укупно 40 мањих целина (митрополије и епархије), од чега из горње табеле видимо да њих 25 ради на томе да своју православну мисију и делатност прошири и путем интернет приступа њиховим серијским публикацијама. Процентуално гледајући, то је 62, 5 % што заслужује сваку похвалу.

1. Периодика информативног садржаја

Периодика информативног садржаја је, заправо, периодика која доноси обавештења о текућим дешавањима у Српској православној цркви, те тако представља основни информатор верницима и свештенству. Ова периодика садржи и пригодне чланке за вернике, с

обзиром на црквене празнике, који се у датом моменту прослављају, а и обавештење о ставу свештенства Српске православне цркве према текућим догађањима у земљи и свету.

Табеларни приказ периодике информативног садржаја:

БЕОГРАДСКО-КАРЛОВАЧКА АРХИЕПИСКОПИЈА	
<i>БИЛТЕН</i> Храма Свете Тројице у Сремчици	http://www.crkvasvetetrojice.rs/
<i>ГЛАСНИК</i> Цркве св. Димитрија на Новом Београду	http://www.hramsvetogdimitrija.rs/parohijski-glasnik/
<i>ЕВАНЂЕЛИСТ</i> : парохијски лист Цркве Светог Марка, Београд ISSN 2217-5512	http://www.crkvasvetogmarka.rs/
<i>НЕДЕЉНИ ГЛАСНИК</i> Цркве Светог Симеона Мироточивог на Новом Београду	http://sveti-simeon.com/
<i>САБОРНИК</i> : билтен београдске Саборне цркве храма Светог Архангела Михаила, Београд	http://www.saborna-crkva.com/
<i>СЛОВО</i> : билтен раковачке цркве, Београд	http://www.crkvarakovica.rs/bilten/

АУСТРАЛИЈСКО-НОВОЗЕЛАНДСКА МИТРОПОЛИЈА	
<i>ПАРОХИЈСКИ ЛИСТ</i> Црквене општине Свети краљ Милутин Српски за Окланд и Хамилтон, Нови Зеланд	http://www.svetikralj.org.nz/sr/parohijski-list

БРИТАНСКО-СКАНДИНАВСКА ЕПАРХИЈА	
<i>ПАРОХИЈСКО ПИСМО</i> : лист који издаје Српска Православна црквена општина и парохија Светог Саве у Лондону	http://spclondon.org/vesti/parohijsko-pismo

ГОРЊОКАРЛОВАЧКА ЕПАРХИЈА	
<i>СВЕТИ САВА ГОРЊОКАРЛОВАЧКИ</i> : гласник Епархије горњокарловачке ISSN 1334-3467	http://www.eparhija-gornjokarlovacka.hr/
ЖИЧКА ЕПАРХИЈА	
ХРАМ : билтен парохије при Храму Светог Саве у Краљеву	http://eparhija-zicka.rs/list-hram/
ЗАПАДНО-ЕВРОПСКА ЕПАРХИЈА	
<i>ГЛАС</i> : парохијски лист Храма Светог Саве у Бриселу	http://www.svetisava.be/parohija/34
<i>ПАРОХИЈСКИ ГЛАСНИК</i> , Црква св. Цара Константина и царице Јелене у Луксембургу	http://www.spclux.lu/sr/parohijski-glasnik.html
ЗВОРНИЧКО-ТУЗЛАНСКА ЕПАРХИЈА	
<i>ПАРОХИЈСКО ПИСМО</i> , Црква св. Николе у Милошевцу	http://svetnikola.org/parohijsko-pismo/
КАНАДСКА ЕПАРХИЈА	
<i>ГЛАСНИК</i> , Црква Св. Саве у Ванкуверу ISSN 1708-0584	http://www.svetisava.net/mnumain-get-glasnik.html
<i>ПАРОХИЈСКИ ГЛАСНИК</i> , Црква св. Симеона Мироточивога, Калгари	http://svetisimeon.org/serb/?page_id=168
НОВОГРАЧАНИЧКО-СРЕДЊОЗАПАДНОАМЕРИЧКА ЕПАРХИЈА	
<i>БИЛТЕН ЦРКВЕ СВ. НИКОЛЕ = ST. NICHOLAS BULLETIN</i> , Индијанополис	http://www.st-nicholas-indy.org/files/bulletins/
<i>БИЛТЕН ЦРКВЕ СВЕТЕ ТРОЈИЦЕ</i> , Сент Луис	http://www.serbianchurchstlouis.org/churchbulletins.html
<i>ГЛАС РАВАНИЦЕ</i> , Црква св. Кнеза Лазара, Детроит	http://ravanica.org/church/glas/
<i>СПАСОВДАН</i> , Српска православна мисионарска парохија Вазнесења Господњег, Рокфорд	https://crkvarockford.wordpress.com/

СРЕМСКА ЕПАРХИЈА	
<i>ПАРОХИЈСКИ ВЕСНИК</i> : лист Цркве Рођења Пресвете Богородице у Батајници ISSN 2217-2882	http://spcbatajnica.com/

ФРАНКФУРТСКА ЕПАРХИЈА И СВЕ НЕМАЧКЕ	
<i>ПАРОХИЈСКО ПИСМО</i> , парохија за централни Шварцвалд у Филинген- Швенингену	http://www.spc-schwarzwald.eu/
<i>ПАРОХИЈСКО ПИСМО</i> , Српска православна црква у Оснобрику	http://www.spc-osnabrueck.de/
<i>ПАРОХИЈСКО ПИСМО Српске православне парохије у Дортмунду</i>	http://www.srpska-crkva-dortmund.de/

ОХРИДСКА АРХИЕПИСКОПИЈА	
<i>ЦРКВА</i>	http://www.poa-info.org/izdavastvo/crkva

Сви наведени билтени и гласници су углавном парохијски, и то њих 22 наслова а остала два наслова су епархијска (*Свети Сава Горњокарловачки* : гласник Епархије горњокарловачке и *Црква, Охридске архиепископије*). Сва грађа је доступна на интернету од следећих наслова:

- *Глас Раванице*, Црква св. Кнеза Лазара, Детроит
- *Гласник*, Црква Св. Саве у Ванкуверу
- *Гласник цркве св. Димитрија на Новом Београду*
- *Недељни гласник цркве Светог Симеона Мироточивог на Новом Београду*
- *Парохијски гласник*, Цркве св. Симеона Мироточивог, Калгари
- *Храм : билтен парохије при Храму Светог Саве у Краљеви*

А што се тиче додељених ISSN бројева, тиме се могу похвалити уредништва следећих наслова:

- *Гласник*, билтен Цркве Св. Саве у Ванкуверу (ISSN1708-0584)
- *Еванђелист* : парохијски лист Цркве Светог Марка у Београду (ISSN 2217-5512)
- *Парохијски весник* : лист Цркве Рођења Пресвете Богородице у Батајници (ISSN 2217-2882)
- *Свети Сава Горњокарловачки* (ISSN 1334-3467)

2. Периодика верско-образовног садржаја

Периодика верско-образовног садржаја подразумева периодику која служи православној веронауци српског народа. Саобразно томе којој читалачкој публици је била посвећена подељена је на периодику за одрасле, за децу и омладину и за монаштво. Наиме, у све три ове категорије читалачке публике осећа се потреба за бољом православном просветом. Путем ове периодике одрасли су даровани надахнутом речју српског православног свештенства о основним догматима православног вероисповедња, деци се прилази кроз песму, причу и слику, а монаштво светоотачком мудрошћу крепи себе и оне који су кренули светоотачким путем.

Следи преглед према већ утврђеној систематизацији пропраћено кратким описима побројаних серијских публикација, будући да је ова врста периодике особито популарна у Српској православној цркви.

БЕОГРАДСКО-КАРЛОВАЧКА АРХИЕПИСКОПИЈА	
<i>МАЛИ МИСИОНАР</i> , Манастир свети Стефан Сланци	http://www.manastirsvetistefan.org/o-manastiru/mali-misionar
<i>РАСТКО</i> : лист за православну српску омладину, а од 2015 поднаслов гласи часопис Богословије Св. Саве намењен омладини ISSN 2406-2634	http://www.bogoslovijasvetogsave.edu.rs/
<i>СВЕТОСАВСКО ЗВОНЦЕ</i> ISSN 1451-7191	http://www.zvonce.spc.rs/

Богословија Светог Саве у Београду чији почеци датирају још од богословије коју је установио Доситеј Обрадовић 1810. године у издаваштву периодике има лист *Растко*. Намењен је српској омладини, тако што јој приближава духовне и културне вредности нашег народа. Излазио је од 1996. до 1999. године и наставио опет да излази од 2015. године.

Светосавско звонце је у својих скоро 45 година постојања, прешло пут од подлистка новина српске патријаршије *Православље*, до најтиражнијег часописа Српске православне цркве. Свој пут ка

деци током свих ових деценија, стрпљиво је градило васпитавајући и учећи многе генерације о нашој вери, историји и традицији.

Растко и *Светосавско звонце* су заступљени и у електронском каталогу НБС. Сва грађа *Растка* је доступна на нету.

АУТРАЛИЈСКО-НОВОЗЕЛАНДСКА МИТРОПОЛИЈА	
СВЕТОСАВСКО СЛОВО, Парохија св. краља Милутина за Окланд и Хамилтон, Нови Зеланд	http://www.svetikralj.org.nz/sr/svetosavsko-slovo

Светосавско слово излази четири пута годишње (Божих, Васкрс, Видовдан и Крстовдан). Садржи вести из парохије, богословље, беседе, народне обичаје, интервјуе и страницу за децу.

ДАБРОБОСАНСКА МИТРОПОЛИЈА	
ДАБАР : билтен манастира Успења Пресвете Богородице у Добруну	http://www.mitropolijadabrobosanska.org/dabararhiva.html

Дабар, лист Српске православне парохије сарајевске, који је већ после првог броја постао часопис Митрополије дабробосанске, излазио је двомесечно у Сарајеву, од 1985. године. Престао је са излажењем 1992. услед грађанског рата и наставио поново са излажењем 1996. године. Садржи вести из митрополије, беседе, житија светих, духовне поуке.

ЗАГРЕБАЧКО-ЉУБЉАНСКА МИТРОПОЛИЈА	
ПУТ, ИСТИНА И ЖИВОТ ISSN 1331-2405	http://www.manastir-lepavina.org/stranica.php?id=17

Пут, истина и живот је часопис манастира Лепавина. Излазио је од 1997. до 2005. године и то у шест бројева годишње, а понеки број је био двоброј. Садржи углавном текстове познатих теолога намењених пре свега монаштву, а, наравно, и свим православним верницима. Сва грађа је доступна на нету и има га и у електронском каталогу НБС.

ЦРНОГОРСКО-ПРИМОРСКА МИТРОПОЛИЈА	
<i>СВЕТИГОРА</i> : образник за вјеру, културу и васпитање ISSN 0354-3366	http://www.mitropolija.com/svetigora/

Светигора је часопис Митрополије црногорско-приморске који излази од 1991. године. Садржи црквене беседе, репортаже, поезију, предавања, духовне поуке, хронику митрополије. Прати пре свега дешавања у Митрополији црногорско-приморској али и у СПЦ и свим другим помесним православним црквама. Веома има запажено место у периодици СПЦ, што квалитетом издања, као и квалитетом текстова, а и својим континуитетом.

БИХАЋКО-ПЕТРОВАЧКА ЕПАРХИЈА	
<i>ЕПАРХИЈСКИ БЛАГОВЈЕСНИК</i> : часопис Епархије бихаћко-петровачке	https://sites.google.com/site/eparhijskiblagovjesnik/home

Епархијски благовјесник Епархије бихаћко-петровачке. Излази четири пута годишње. Има богословске текстове, црквено-историјске и библијске. На сајту су доступни неколицина текстова из ранијих бројева.

БУДИМЉАНСКО-НИКШИЋКА ЕПАРХИЈА	
<i>СВЕВИЂЕ</i> : лист епархије Будимљанско- Никшићке за вјеронауку, хришћанску културу и живот цркве ISSN 1800-5209	http://www.eparhija.me/casopis-svevidje/16/svevidje-102.pdf

Свевиђе излази од 2002. године двомесечно. Ради се на томе да се на сајт епархије похрани цела архива претходних бројева. Засад има неколицина последњих бројева.

ДАЛМАТИНСКА ЕПАРХИЈА	
<i>ИСТИНА</i> : лист Српске православне епархије далматинске ISSN 1451-2181	http://www.eparhija-dalmatinska.hr/Frames-c.htm
<i>КРКА</i> : часопис Епархије Далматинске ISSN 1334-4293	http://www.eparhija-dalmatinska.hr/Frames-c.htm

У оквиру Истине - издавачке куће Епархије Далматинске, поред богословског магазина *Истина* која излази од 2000. године од 2003. године излази и друго гласило - *Крка*. Речју и сликом сведочи о животу и подвигу Српске православне цркве и народа у Епархији Далматинској.

ЖИЧКА ЕПАРХИЈА	
ЖИЧКИ БЛАГОВЕСНИК : часопис Жичке епархије ISBN 978-86-84933-33-3 ?	http://eparhija-zicka.rs/arhiva-blagovesnik/
ПРАВОСЛАВНИ СВЕТИОНИК ISSN 1451-3730	http://eparhija-zicka.rs/arhiva-svetionik/

Засад имају само пет бројева *Жичког благовесника* у пдф формату у архиви часописа на сајту епархије. *Жички благовесник* не излази већ неко време, планиран је поновни излазак крајем 2016. године.

Часопис *Православни светионик* је покренуло Братство Светог Владике Николаја при храму Рођења Пресвете Богородице у Косјерићу крајем 2002. године, а са жељом да се прикупе и на једном месту објаве поучни текстови различите тематике (повезаност Бога и науке, брак и породица, поуке духовника, православље и савремено доба, православље у свету и сведочанства о чудима Божијим), који би могли бити корисни и интересантни парохијанима поменутог Богородичине цркве. Буџет је обезбеђен од добровољних прилога парохијана.

ЗВОРНИЧКО-ТУЗЛАНСКА ЕПАРХИЈА	
ЖИВОТВОРНИ ИСТОЧНИК : часопис Епархије зворничко-тузланске ISSN 2303-8411	http://www.eparhijazvornickotuzlanska.info/

Животворни источник је часопис Епархије зворничко-тузланске који је покренут 2014. године. Првенствени циљ је допринос утврђивању духовног и националног бића народа Епархије зворничко-тузланске. Сва грађа је на нету.

КАНАДСКА ЕПАРХИЈА	
<p><i>ИСТОЧНИК</i> = Istočnik : гласник СПЦ Епархије канадске ISSN 0845-5392</p>	<p>http://www.istocnik.ca/sr/</p>

Источник излази тромесечно од 1987. године. Обично је доступан на интернету само последњи број.

КРУШЕВАЧКА ЕПАРХИЈА	
<p><i>БОГОМЛАДЕНАЦ</i> : часопис за децу Православне Епархије крушевачке ISSN 2334-9875</p>	<p>http://www.eparhijakrusevacka.com/kontakt/casopis/</p>
<p><i>ПРАВОСЛАВНА ВЕРА И ЖИВОТ</i> ISSN 1452-1873</p>	<p>http://www.eparhijakrusevacka.com/kontakt/casopis/</p>

Православна вера и живот је часопис Епархије крушевачке излази од 2012. године као наследник истоименог листа архијерејског намесништва крушевачког, а затим цркве Лазарице. Садржи богословске текстове, духовен поуке у циљу мисије православља. *Богомладенац* је часопис за младе епархије крушевачке и излази од 2014. г. Оба часописа налазе се у пдф формату на сајту епархије.

НИШКА ЕПАРХИЈА	
<p><i>САГЛАСЈЕ</i> : часопис Епархије нишке за хришћанску просвету и културу : [православни илустровани часопис]</p>	<p>http://eparhijaniska.rs/</p>

Године 2014. почео је са излажењем часопис *Сагласје*, богат илустрацијама и квалитетним духовним текстовима, али само део грађе је на нету.

ОСЈЕЧКО-ПОЉСКА И БАРАЊСКА ЕПАРХИЈА	
<p><i>ПРЕОБРАЖЕЊЕ</i> : верско-поучни и информативни часопис Српске православне Епархије осечко-пољске и барањске са седиштем у Даљу ISSN 1334-8884</p>	<p>http://www.eparhija-osjeckopoljskabaranjska.hr/</p>

Сва грађа часописа *Преображење* је на нету.

ШУМАДИЈСКА ЕПАРХИЈА	
КАЛЕНИЋ ISSN 1820-6166	http://www.eparhija-sumadijska.org.rs/

Каленић излази годишње од 1997. године а двомесечно од 1994. године. Сва грађа је на интернету.

ОХРИДСКА АРХИЕПИСКОПИЈА	
САБОРНОСТ	http://www.poa-info.org/izdavastvo/sobornost

Дакле, сва грађа је доступна од следећих наслова:

- *Богомладенац* : часопис за децу Православне Епархије крушевачке
- *Животворни источник* : часопис Епархије зворничко-тузланске
- *Каленић*
- *Православна вера и живот*
- *Пут, истина и живот*
- *Растко*
- *Саборност* : часопис Епархије Браничевске

А ISSN бројеви додељени су следећим насловима:

- *Богомладенац* ISSN 2334-9875
- *Животворни источник* ISSN 2303-8411
- *Истина* ISSN 1451-2181
- *Источник* ISSN 0845-5392
- *Каленић* ISSN 1820-6166
- *Крка* ISSN 1334-4293
- *Православна вера и живот* ISSN 1452-1873
- *Православни светионик* ISSN 1451-3730
- *Преображење* ISSN 1334-8884
- *Пут, истина и живот* ISSN 1331-2405
- *Растко* ISSN 2406-2634

- *Свевиђе* ISSN 1800-5209
- *Светигора* ISSN 0354-3366
- *Светосавско звонце* ISSN 1451-7191

Има укупно 21 наслов периодике верско-образовног садржаја који су делимично или у потпуности доступни на интернету. Од тога 14 наслова има и свој ISSN број.

Може да се примети да нарочито код информативне периодике а и код великог броја верско-образовне периодике није придаван значај сарадњи са националним ISSN центром Србије.

Научно-богословска периодика

Научно-богословска периодика је огледало научног рада интелектуалне елите у Српској православној цркви. Научно-богословску периодику углавном су покретали професори богословских факултета, или остала православна интелектуална елита, тежећи да се својим радовима прикључе решавању савремених богословских, а и општедруштвених проблема. Ова периодика обилује и преводима савремених интелектуалаца из осталих православних помесних цркава, као и радовима неправославних интелектуалаца (англиканаца, протестаната, римокатолика).

БЕОГРАДСКО-КАРЛОВАЧКА АРХИЕПИСКОПИЈА	
<i>БОГОСЛОВЉЕ</i> ISSN 0006-5714	http://bogoslovlje.pbf.rs/index.php/arhiva

Часопис *Богословље*, часопис Православног богословског факултета у Београду, доступан је на сајту и има архиву издања од 2005. године. Садржински покрива све богословске науке и у часопису поред радова професора Православног богословског факултета у Београду, публикују се и радови осталих професора домаћих и страних универзитета, као и оних научника чији предмет проучавања залази у богословске науке.

БРАНИЧЕВСКА ЕПАРХИЈА	
САБОРНОСТ ISSN 1450-9148	http://casopis.sabornost.org/sveska?serija=2&id_sveska=34

Саборност је часопис Одбора за просвету и културу при Епархији пожаревачко-браничевској. Поред тога што су доступни хронолошки сви чланци претходних бројева часописа у пдф, чланци су и алфabetски разврстани по ауторима. Саборност се појавио као наставак старијег прекинутог *Браничевског весника* (1941), а има задатак да допринесе очувању истинске православне вере Цркве као и њене правилне презентације свету, у данашњем времену крупних историјских превирања, али не само за живот нашег народа и уопште за све православне народе, већ и света у целини. Категоризован је као научни часопис и од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије 2013. године.

ЗАХУМСКО-ХЕРЦЕГОВАЧКА ЕПАРХИЈА	
ВИДОСЛОВ : саборник Епархије захумско-херцеговачке и приморске ISSN 1840-149X	http://eparhija-zahumskohercegovacka.com/?page_id=91

Видослов излази три пута годишње, о Божићу, Васкрсу и Преображењу, и од почетка излажења до данас није изостало објављивање ниједног броја. У првим бројевима су прегалаштвом епископа Атанасија Јевтића објављивани драгоцјени преводи светоотачких текстова и савременог богословља, а била су праћена и актуелна збивања у тада страдалној Херцеговачкој епархији. Данас је то часопис са сарадницима у Епархији Захумско-херцеговачкој и приморској, Богословском факултетима у Београду и Србињу и студентима постдипломцима и докторантима у неколико европских земаља, који се труде да Видослову понуде најбоље текстове из области теологије, философије и умјетности, а и даље се у часопису прате збивања у Епархији. Сваки број је тематски илустрован дјелима црквене и лијепе свјетовне умјетности. На сајту епархије у архиви часописа налазе се у пдф формату тренутно сви бројеви од 34 до 60, и то само насловне странице бројева, као и одабрани радови у целисти.

Било би добро када би научно-богословска периодика била присутнија на интернету, али вероватно ће се ускоро порадити и на томе. Сматрам да је у свему томе неопходна сарадња и са надлежним библиотекама, како би се кроз заједничке пројекте дошло до неопходних средстава.

Закључак

Живимо у времену брзих (сажетих и кратких) информација, тако да и медији за пренос информација, попут штампаних медија (књиге, часописи, новине, листови, билтени, каталози итд.) добијају нову форму. Траженији штампани медији постају доступни читалачкој публици и у дигиталној верзији на сајтовима издавачких кућа или сајтовима институција у чијем окриљу постоји издавачка продукција, као и на сајтовима самих библиотека, архива, института, музеја и осталих институција које баштине писану реч. Периодика је већ одавно један од водећих медија за праћење информација, мада имамо и модерније медије данашњице, али они нису тема овог рада.

Ако погледамо данас присутност периодике Српске православне цркве у издаштву можемо да констатујемо да су свеprisутни, како у штампаној, тако и у дигиталној верзији. Свакако то је последица све активнијег црквеног живота, враћања веронауке у школе, слободе вероисповести, уважавања ставова верских поглавара о дешавањима у друштву, такође изношења ставова професора богословских школа и факултета о текућим актуелним темама и из верског и из световног живота, као и све више порастом интересовања читалачке публике за духовне садржаје.

Свакако да и издаваштво црквене периодике има своје успоне и падове манифестоване кроз повремене недостатке редовног буџета, али већином је базирано на огромном ентузијазму и посвећености уређивачких и редакцијских тимова бројних већ широко познатих и препознатљивих наслова.

Литература и извори

Сања Шкондрић, Библиографија часописа Богословље : магистарски рад, Београд, 2006
http://www.spc.rs/sr/linkovi/linkovi_eparhija
http://www.manastir-lepavina.org/video_lep/pdf/Pravoslavni_misionar_oGavrilo_konferencija_u_Grckoj.pdf

Sanja Cvrkota

PERIODICALS OF THE SERBIAN ORTHODOX CHURCH ON THE INTERNET

Summary

At the end of the nineties of the XX century the Serbian Orthodox Church seriously devoted attention to making the possibilities of using internet technology to the mission of the church and communication in religious communities. Publishing church periodicals have long moved on the internet. It is made a review and analysis periodicals of the Serbian Orthodox Church, which is now present on the internet. Many magazines, gazettes, bulletins and newspapers are stored in pdf format on the websites of institutions of the Serbian Orthodox Church.

Key words: church periodicals, the Serbian Orthodox Church, internet, church websites